

Smernice za građane koji učestvuju na mirnim okupljanjima

Pravo na mirno okupljanje garantovano je Ustavom Republike Srbije.

Prema Zakonu o javnim okupljanjima, pod javnim okupljanjem podrazumeva se okupljanje više od 20 lica radi izražavanja, ostvarivanja i promovisanja državnih, političkih, socijalnih i nacionalnih uverenja i ciljeva, drugih sloboda i prava u demokratskom društvu.

Javna okupljanja koja su spontana i mirna, bez organizatora, kao neposredna reakcija na određeni događaj sa ciljem izražavanja mišljenja i stavova, a održavaju se na otvorenom ili u zatvorenom prostoru, ne moraju se prijaviti. Okupljanja u zatvorenom prostoru takođe se ne moraju prijavljivati. (Član 13 Zakona o javnim okupljanjima).

U slučaju planiranih okupljanja, da biste bili okarakterisani kao organizator okupljanja, potrebno je da ispunjavate sledeća tri uslova: da pozivate na okupljanje, pripremate okupljanje i organizujete okupljanje.

Prema Zakonu o javnim okupljanjima, okupljanje nije dozvoljeno:

- kada postoji ugrožavanje bezbednosti ljudi i imovine, javnog zdravlja, morala, prava drugih ili bezbednosti Republike Srbije;
- kada su ciljevi okupljanja usmereni na pozivanje i podsticanje na oružani sukob ili upotrebu nasilja, na kršenje ljudskih i manjinskih sloboda i prava drugih, odnosno na izazivanje ili podsticanje rasne, nacionalne, verske ili druge neravnopravnosti, mržnje i netrpeljivosti;
- kada nastupi opasnost od nasilja, uništavanja imovine ili drugih oblika narušavanja javnog reda u većem obimu;
- ako je održavanje okupljanja suprotno odredbama ovog zakona.

Privremeno ograničenje slobode kretanja:

Kada se nađete na spontanom, mirnom okupljanju, a u jednom trenutku se odlukom policije, zbog kontrole sukoba ograniči kretanje na tom prostoru ili blizu njega, trebalo bi da znate koja su Vaša prava i obaveze.

Policijski službenik Vam može privremeno ograničiti slobodu kretanja na određenom prostoru ili objektu, ali ne duže od 8 časova od donošenja odluke. Odluku o privremenom ograničenju slobode kretanja na određenom prostoru ili objektu donosi direktor policije ili načelnik policijske uprave odnosno lice koje oni za to ovlaste. Za ograničenje slobode kretanja duže od 8 časova neophodna je odluka nadležnog suda. (Zakon o policiji, član 88)

Kontakt sa privatnim obezbeđenjem:

Ukoliko tokom mirnih okupljanja dođete u kontakt sa privatnim obezbeđenjem, bitno je da znate da pripadnici privatnog obezbeđenja ne smeju da primenjuju nikakve metode i sredstva koje sme samo policija: legitimisanje, pretresanje, zadržavanje van te imovine itd. (Zakon o privatnom obezbeđenju, član 2, stav 3)

Budite svesni da na određenim događajima tj. okupljanjima može doći do mešanja privatnog obezbeđenja i policije, zbog čega treba da obratite pažnju na njihova službena obeležja tj. značke ili uniforme da biste, u slučaju kršenja Vaših prava, znali kako da se ponašate i kom nadležnom organu to da prijavite. Policijski službenici (čak i oni u "civilu") su dužni da pokažu legitimaciju ili drže značku na vidnom mestu.¹

Vaša prava i obaveze prilikom legitimisanja:

Prilikom legitimisanja, zatražite da Vam policajac pokaže legitimaciju, ukoliko na sebi nema vidna obeležja. (značka sa službenom legitimacijom koja sadrži ime, prezime, broj legitimacije). Ukoliko ste stariji od 16 godina u obavezi ste da nosite ličnu kartu sa sobom i da je pokažete na zahtev službenog lica.

Razlozi za legitimisanje mogu biti: sumnjivo ponašanje; zaticanje na mestu izvršenja krivičnog dela ili prekršaja; postojanje verovatnoće da je lice učinilac krivičnog dela ili prekršaja; fizička sličnost sa licem za kojim se traga.²

Šta ukoliko budete lišeni slobode:

Pre odlaska na proteste ili drugo javno okupljanje važno je da zapamtite broj telefona odabranog advokata u slučaju privođenja. Ako kojim slučajem ne možete da se setite broja mobilnog telefona Vašeg izabranog advokata (branioca) tražite od policije tj. zamenika javnog tužioca/sudije da isti nađe po imenu i prezimenu sa liste Advokatske komore Srbije tj. Advokatske komore grada gde advokat ima kancelariju, a koja se vodi na internet sajtu komore.³

Ukoliko se dogodi da nakon javnog skupa budete lišeni slobode, bitno je da znate neka od najvažnijih prava okrivljenog (iz Zakonika o krivičnom postupku, član 68):

- Pravo da date iskaz u prisustvu advokata.
- Da u najkraćem roku (a uvek pre prvog saslušanja) budete obavešteni o delu koje Vam se stavlja na teret, prirodi i razlozima optužbe i sl.
- Pravo da predložite dokaze koji Vam idu u korist.

---

1 Prava i obaveze aktivista prilikom učestvovanja na okupljanjima i u postupcima pred institucijama, Partneri Srbija (str. 9)

2 Vodič za građane Znaj svoja prava

3 Vodič za građane Znaj svoja prava

- Pravo da ništa ne izjavite, uskratite odgovor na pojedino pitanje, slobodno iznesete svoju odbranu, priznate ili ne priznate krivicu.
- Pravo da se branite sami ili iz stručnu pomoć branioca.
- Pravo da u najkraćem roku budete izvedeni pred sud i da Vam bude suđeno nepristrasno, pravično i u razumnom roku.

Ukoliko ste povređeni, zahtevajte pregled kod lekara kojeg izaberete. Ako nije dostupan, onda lekara koga odredi javni tužilac/sud. (član 69 Zakonika o krivičnom postupku).

Ukoliko ste uhapšeni bez odluke suda, odnosno uhapšeni na osnovu odluke suda ali niste saslušani, morate bez odlaganja, a najkasnije u roku od 48 časova, biti predati nadležnom sudiji za prethodni postupak ili ako se to ne dogodi, pušteni na slobodu. (Član 69 Zakonika o krivičnom postupku)

protivnasilja.rs

